

روش‌شناسی زیبایی‌شناسی ایرانی اسلامی با توجه به رابطه عرفان و کلام

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۴/۰۷

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۵/۱۷

کد مقاله: ۷۶۵۶۳

مجید حیدری^۱

چکیده

ریچارد رورتی در رابطه دین و علم در فرهنگ غربی معتقد است که از قرن هفدهم به بعد فلسفه نقش میانجی را بین این دو بازی کرده است تا هرکدام قابلیت‌های توصیفی و پیش‌گویانه خود را بهتر بشناسند. چنین تنش‌های فرهنگی شرقی وجود ندارد و اساساً فلسفه چنین نقشی را بر عهده نگرفته است. مقاله حاضر با طرح تنش بین عرفان و کلام در فرهنگ ایرانی به‌عنوان جایگزین تقابل غربی دین و علم، سعی دارد به تحلیل نقش این تنش در مبانی زیبایی‌شناسی بپردازد. ادبیات و شعر کلاسیک فارسی گواه خوبی بر این مدعا است که تنش دائمی بین دو رویکرد عرفانی یا اهل باطن و رویکرد کلامی، فقهی یا اهل ظاهر برقرار بوده است و هر دو گروه سعی کرده‌اند دیگری را به کج‌فهمی و یا بی‌دینی متهم کنند. در دوران معاصر این تنش همچنان حضور دارد. نوشته حاضر روش‌شناسی حوزه مطالعاتی زیبایی‌شناسی است که با تحلیل و تطبیق رویکردهای مختلف مقدمات و مبادی ورودی بحث را فراهم می‌کند. از طریق بازخوانی این تعارض و یافتن مصادیق و معانی آن می‌توان ریشه‌های نظری هنر و زیبایی‌شناسی را باز یافت و امروزی کرد.

واژگان کلیدی: عرفان، کلام، زیبایی‌شناسی، ایرانی اسلامی، ریچارد رورتی

۱- عضو هیأت علمی گروه هنر، موسسه آموزش عالی فردوس، مشهد، ایران. mjdheidary@gmail.com